

Obsah

Úvodem	15
KAPITOLA I: Předmět, základní pojmy a metody národohospodářské teorie	17
§ 1 Předmět a základní pojmy národohospodářské teorie	17
A. Omezenost zdrojů a statků	18
B. Základní ekonomický problém	19
C. Definice národohospodářské teorie	20
D. Druhy statků a zdrojů	21
§ 2 Výrobní faktory a jejich důchody	21
A. Národní důchod	24
§ 3 Metody národohospodářské teorie	25
A. Mikroekonomie a makroekonomie	25
B. Pozitivní a normativní ekonomie	26
C. Chyby v ekonomickém uvažování	29
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	<i>32</i>
KAPITOLA II: Základní principy ekonomického rozhodování ..	36
§ 1 Racionální rozhodování a vlastní zájem	36
A. Model „Homo economicus“	37
§ 2 Pravidla a metody racionálního rozhodování	39
A. Implicitní vyjádření nákladů a přínosů	40
B. Náklady a přínosy v krátkém a dlouhém období	41
C. Náklady ušlých příležitostí	42
D. Náklady alternativ a křivka výrobních možností	43
E. Averde vůči ztrátě a utopené náklady	44
F. Rozhodování na základě mezních veličin	45
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	<i>46</i>

KAPITOLA III: Hospodářské systémy a ekonomická efektivnost 49

§ 1 Typy hospodářských systémů	49
A. Tradiční ekonomický systém	50
B. Centrálně řízený hospodářský systém	50
C. Tržní ekonomický systém	51
D. Smíšená ekonomika	53
§ 2 Ekonomická efektivnost	55
A. Paretova a Kaldor-Hicksova efektivnost	55
B. Efektivita a rovnost	57
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	58

KAPITOLA IV: Národohospodářský koloběh a výkon ekonomiky

§ 1 Role ekonomických subjektů	61
§ 2 Národohospodářský koloběh	63
A. Jednoduchý koloběh	63
B. Rozšířený koloběh	64
C. Rovnováha souhrnné poptávky a nabídky	66
§ 3 Výkon ekonomiky a jeho ukazatele	68
A. Domácí, národní, hrubý a čistý produkt	68
B. Určení a interpretace hrubého domácího produktu	69
I. Interpretace ukazatele HDP	71
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	73

KAPITOLA V: Tržní systém a jeho předpoklady

§ 1 Trh jako nástroj směny a alokace	76
A. Trh jako nástroj směny	76
I. Přebytek spotřebitele a výrobce	77
B. Trh jako nástroj alokace	78
I. Motivační, alokační a distribuční funkce ceny	79
§ 2 Institucionální předpoklady tržního systému	80
A. Soukromé vlastnictví zdrojů	81
I. Vymahatelnost vlastnických práv a smluv	82
II. Převoditelnost vlastnických práv	83
III. Omezení vlastnických práv	84

B. Volný pohyb cen	85
C. Volná konkurence	87
<i>Stručně shrnutí a kontrolní otázky</i>	88
KAPITOLA VI: Cíle a nástroje ekonomické regulace	91
§ 1 Předmět ekonomické regulace	91
§ 2 Makroekonomická regulace, její cíle a nástroje	92
A. Regulace usilující o stabilizaci ekonomiky	94
§ 3 Mikroekonomická regulace	95
A. Cíle a hlavní oblasti mikroekonomické regulace	95
B. Regulace omezující tržní selhání	97
I. Problém tržní síly	97
II. Pozitivní a negativní externality	98
III. Veřejné statky a neúplné trhy	100
IV. Nedokonalé a asymetrické informace	101
V. Morální hazard	102
§ 4 Sociální regulace	103
§ 5 Regulace a korupce	105
§ 6 Veřejný sektor ekonomiky	106
A. Kvantitativní rozsah státních zásahů	108
B. Selhání vlády	109
<i>Stručně shrnutí a kontrolní otázky</i>	111
KAPITOLA VII: Tržní poptávka, nabídka a cena	114
§ 1 Tržní poptávka a její vlastnosti	114
A. Průběh tržní poptávky	115
B. Princip klesajícího mezního užitku	117
C. Důchodový a substituční efekt	118
D. Teorie spotřebitele	119
E. Cenová pružnost poptávky	122
F. Pružnost poptávky a celkové spotřebitelské výdaje	125
G. Poptávka v krátkém a dlouhém období	125
H. Poptávka po zboží jednoho prodávajícího	126
I. Změny poptávky	126
J. Křížová a důchodová pružnost poptávky	128

§ 2 Tržní nabídka a její vlastnosti	129
A. Cenová pružnost nabídky	131
B. Nabídka v krátkém a dlouhém období	131
C. Změny nabídky	133
§ 3 Tržní rovnováha	134
A. Stabilita tržní rovnováhy	137
B. Zákon jedné ceny	137
C. Změny tržní rovnováhy	138
§ 4 Analýza poptávky a nabídky	139
A. Analýza nabídky a poptávky po zemědělské produkci	139
B. Změny nabídky při změnách možnosti vstupu na trh	140
§ 5 Tržní ceny ve smíšené ekonomice	141
A. Přímá cenová regulace	141
B. Ekonomika černého trhu	142
C. Nepřímé cenové intervence	143
§ 6 Efektivnost tržní rovnováhy	146
A. Celkový přebytek a tržní cena	149
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	150
KAPITOLA VIII: Ekonomika a rozhodování firem	154
§ 1 Firma a její cíle	154
A. Ekonomický zisk firmy	155
I. Normální, nadnormální a podnormální zisk	157
B. Efektivnost firmy	157
§ 2 Náklady a nákladové křivky firmy	158
A. Fixní, variabilní, průměrné a mezní náklady	159
B. Produkční funkce a nákladové křivky firmy	160
§ 3 Optimální objem firemní výroby	164
A. Rozhodnutí o zastavení výroby	165
§ 4 Poptávka firmy po výrobních faktorech	166
A. Posuny poptávky po výrobních faktorech	167
B. Pružnost poptávky po výrobních faktorech	168
C. Substitute výrobních faktorů	169
§ 5 Financování a finanční rozhodování firmy	169
A. Finanční zdroje firmy	170
I. Úvěrové financování	171
II. Financování pomocí cenných papírů	172

B.	Základní principy finančního řízení firmy	175
I.	Finanční ukazatele	176
II.	Ocenění firmy	177
III.	Finanční výkazy firmy	177
§ 6	Typy firem a jejich ekonomické vlastnosti	180
A.	Firma fyzické osoby	180
B.	Partnerství	180
C.	Obchodní korporace	181
D.	Další typy firem	183
§ 7	Ekonomické aspekty správy korporací	184
A.	Corporate governance	186
I.	Vnitřní a vnější model corporate governance	187
II.	Náklady zastoupení a problém „pána a správce“	189
III.	Vztah mezi typy firem a jejich ziskovostí	190
	<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	191
 KAPITOLA IX: Konkurence a konkurenční politika		196
§ 1	Struktura trhu a tržní síla	196
§ 2	Dokonalá a nedokonalá konkurence na nabídkové straně trhu	197
A.	Dokonalá konkurence	197
I.	Efektivita dokonalé konkurence	199
II.	Konkurence na reálných trzích	200
B.	Nedokonalá konkurence	200
I.	Národohospodářské důsledky nedokonalé soutěže	202
C.	Hlavní druhy nedokonalé konkurence	203
I.	Monopolistická konkurence	203
II.	Oligopol	206
III.	Monopol	210
§ 3	Základní principy marketingového rozhodování firmy	215
A.	Cenová strategie firmy	215
B.	Marketingová strategie firmy	217
§ 4	Nedokonalá konkurence na poptávkové straně trhu	218
A.	Oligopson	219
B.	Monopson	220
§ 5	Konkurenční politika	221
A.	Protimonopolní zákonodárství	221
I.	Fúze a akvizice: argumenty pro a proti	223

B. Regulace přirozených monopolů	225
C. Přirozené monopoly ve veřejném vlastnictví	226
§ 6 Ochrana hospodářské soutěže v EU a ČR	227
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	<i>230</i>
KAPITOLA X: Kapitál a kapitálový trh	234
§ 1 Fyzický a finanční kapitál	234
A. Fyzický kapitál	235
B. Finanční kapitál	236
§ 2 Kapitálový trh a jeho instituce	237
A. Trh cenných papírů	239
B. Instituce finančního zprostředkování	241
§ 3 Nabídka, poptávka a rovnováha na trhu kapitálu	242
A. Nabídka kapitálu a její změny	242
I. Změny nabídky kapitálu	243
B. Poptávka po kapitálu a její změny	244
I. Změny poptávky po kapitálu	245
C. Rovnováha na kapitálovém trhu a její změny	246
I. Nominální a reálná úroková míra	246
§ 4 Finanční aktiva a jejich vlastnosti	247
A. Výnosy, ceny a rizika aktiv	248
I. Investování vs. spekulace	250
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	<i>252</i>
KAPITOLA XI: Trh práce, zaměstnanost a mzdy	256
§ 1 Individuální a tržní nabídka práce	256
§ 2 Individuální a tržní poptávka po práci	259
§ 3 Trh práce a určení výše mezd	260
A. Nabídka a poptávka po různých druzích práce	261
B. Netržní faktory určující výši mezd	263
C. Strnulost mezd	266
§ 4 Pracovní síla, zaměstnanost a nezaměstnanost	266
A. Plná zaměstnanost	268
§ 5 Rozdělení mezd a příjmů	268
A. Sledování mzdové a příjmové nerovnosti	269
B. Přerozdělení příjmů a jeho nástroje	271
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	<i>273</i>

KAPITOLA XII: Peníze, peněžní trh a měnová politika	277
§ 1 Peníze a jejich formy	277
A. Plnohodnotné a papírové peníze	279
B. Peněžní zásoba a její součásti	280
§ 2 Poptávka po penězích	282
§ 3 Nabídka peněz a peněžní trh	283
§ 4 Bankovní systém a tvorba peněz	285
A. Bankovnictví s částečnými rezervami	287
B. Peněžní multiplikátor	289
C. Další funkce komerčních bank	290
§ 5 Měnová politika	290
A. Cíle měnové politiky	291
I. Cílování inflace	292
B. Nástroje peněžní politiky	293
I. Měnově-politické nástroje České národní banky	295
C. Omezení měnové politiky	296
I. Past likvidity	297
D. Postavení a další funkce centrální banky	298
§ 6 Inflace a deflace, jejich příčiny a důsledky	301
A. Míra inflace a její ukazatele	302
B. Příčiny a důsledky inflace	304
C. Důsledky inflace	307
D. Protiinflační politika	311
E. Příčiny a důsledky deflace	312
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	315
KAPITOLA XIII: Hospodářský růst a růstová politika	318
§ 1 Vymezení a zdroje hospodářského růstu	318
A. Míra hospodářského růstu	319
B. Zdroje hospodářského růstu	319
C. Produktivita a její faktory	320
§ 2 Růstová politika	323
A. Tvorba fyzického kapitálu	323
B. Další růstová opatření	325
C. Negativní důsledky hospodářského růstu	326
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	328

KAPITOLA XIV: Hospodářský cyklus a proticyklická politika	331
§ 1 Hospodářský cyklus a jeho fáze	331
A. Fáze ekonomického cyklu	332
B. Indikátory ekonomické konjunktury	334
§ 2 Příčiny hospodářských cyklů	335
A. Externí příčiny cyklů	335
B. Interní příčiny cyklů	336
I. Kolísání spotřebních a investičních výdajů	336
II. Nákladové šoky	339
III. Vliv hospodářské politiky	339
IV. Finanční a úvěrové krize	341
§ 3 Přirozená nezaměstnanost a inflace	342
A. Phillipsova křivka	343
§ 4 Proticyklická politika a její nástroje	345
A. Model souhrnné poptávky a nabídky	345
I. Souhrnná poptávka a její vlastnosti	345
II. Souhrnná nabídka a její vlastnosti	348
III. Rovnováha souhrnné poptávky a nabídky a její výkyvy	350
B. Nástroje proticyklické politiky	356
I. Proticyklické nástroje fiskální politiky	356
II. Efektivita a vedlejší účinky anticyklické fiskální politiky	358
III. Anticyklické nástroje monetární politiky	361
C. Koordinace anticyklické fiskální a monetární politiky	362
<i>Stručně shrnutí a kontrolní otázky</i>	363
 KAPITOLA XV: Státní rozpočet a daňová politika	 366
§ 1 Veřejné finance a státní rozpočet	366
A. Státní rozpočet	367
I. Ekonomické funkce státního rozpočtu	369
II. Relativní velikost státního rozpočtu	370
B. Rozpočtové deficity, jejich povaha, financování a důsledky	371
I. Financování a důsledky rozpočtových deficitů	373
§ 2 Daně a jejich ekonomické vlastnosti	375
A. Aktivní daňová politika	377
B. Ekonomické principy daní	378

I. Princip spravedlnosti daní	378
II. Efektivnost daní	381
III. Dopad a posun daní	384
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	386
KAPITOLA XVI: Mezinárodní ekonomické vztahy	390
§ 1 Ekonomická globalizace	390
§ 2 Mezinárodní obchod	392
A. Příčiny mezinárodního obchodu	392
B. Obchodní překážky	395
§ 3 Mezinárodní finanční a devizové vztahy	397
A. Devizové trhy a měnové kurzy	397
I. Měnové kurzy a jejich režimy	398
II. Pohyby měnových kurzů	401
III. Druhy měnových kurzů	405
§ 4 Platební a obchodní bilance	406
A. Struktura platební bilance	406
B. Účetní a ekonomická vyrovnanost platební bilance	409
C. Platební bilance a devizový kurz	410
D. Platební bilance a zahraniční dluh	411
§ 5 Hospodářsko-politické souvislosti devizových režimů	412
§ 6 Mezinárodní ekonomická integrace	415
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	416
KAPITOLA XVII: Ekonomie veřejného sektoru	420
§ 1 Veřejné a veřejně poskytované statky	420
A. Financování a efektivita veřejných statků	422
I. Efektivita veřejných statků	422
B. Statky částečně veřejné	423
C. Veřejně poskytované soukromé statky	425
§ 2 Veřejná produkce statků	428
A. Příčiny a problémy veřejné produkce	429
B. Státní podniky a veřejný zájem	430
C. Soukromá výroba veřejných statků	431
§ 3 Externality a jejich řešení	432
A. Externality ve výrobě	432

B. Externality ve spotřebě	433
C. Soukromá a veřejná řešení externalit	434
I. Soukromá řešení externalit a Coaseův teorém	434
§ 4 Ekonomická teorie veřejné volby	437
A. Efektivita veřejné volby	438
I. Vyjádření a shrnutí voličských preferencí	438
II. Racionální rozhodování voliče	439
III. Význam středního voliče	441
IV. Princip „racionální neznalosti“	442
V. Efekt zvláštních zájmů	443
B. Ekonomické chování byrokracie	446
I. Ekonomické charakteristiky úřadu	447
II. Motivace byrokracie	448
III. Růst úřadů	449
IV. Reformy veřejných organizací	449
<i>Stručné shrnutí a kontrolní otázky</i>	<i>454</i>
 Literatura	 459
Věcný rejstřík	463